ΚΡΑΤΙΚΗ
ΟΡΧΗΣΤΡΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού
Η Κ.Ο.Θ. επιχορηγείται και εποπτεύεται από το ΥΠ.ΠΟ.Α.

Διευθύντρια Κ.Ο.Θ.
Ζωή Τσόκανου
Αν. Διοικητική Διευθύντρια
Χρυσή Γκαρίπη

Ειδικό Ταμείο Οργάνωσης Συναυλιών (Ε.Τ.Ο.Σ.) της Κ.Ο.Θ.

Πρόεδρος
Ούβε Μάτσκε
Αντιπρόεδρος
Δημήτριος Χανδράκης

Μέλη
Θεοφάνης Καραγιώργος
Ελευθερία Παπαδημητρίου
Χαράλαμπος Χειμαριός

ΟΙ ΜΟΥΣΙΚΟΙ ΤΗΣ Κ.Ο.Θ.

Α΄ Βιολιά (Εξαρ) Σ. Παπάνας, Α. Σουσάμογλου / **(Κορ.Α΄)** Γ. Πετρόπουλος, Θ. Πατσαλίδης / **(Tutti)** Ε. Παπαδημήτρης, Ε. Δελφινοπούλου, Κ. Αρχοντής, Γ. Κανδυλίδης, Γ. Παπά, Μ. Σπανού, Ε. Ταλακούδη, Χ. Λαζαρίδου, Γ. Γαρυφαλλάς, Έ. Λάππας, Σ. Κακάμπουρας, Κ. Καμπάντανς, Κ. Παυλάκος **Β΄ Βιολιά (Κορ.Α΄)** Α. Τζίμα, Α. Παπανικολάου / **(ΚορΒ)** Α. Τζιαφέρης, Ν. Μπόγκοραντ / **(Tutti)** Μ. Τοπτσίδης, Θ. Θεοδωρίδης, Δ. Παπαστεργίου, Ι. Both, Ε. Κουζώφ, Π. Μυλαράκη, Ε. Αδαμόπουλος, Μ. Εκλεκτού, Γ. Κουγιουμτζόγλου, Μ. Μιχαηλίδης,Ί. Σελαλμαζίδης,Ί. Συμονίδου, Α. Μισυρλή, Ν. Τσανακάς, Ι. Τοπούρια **Βιόλες (Κορ.Α΄)** Ν. Νικολαΐδης, Χ. Σειρά / **(Κορ.Β΄)** Α. Πορίχης, Α. Βόλτση / Φ. Ποπίκα, Ε. Παραλίκα, Χ. Βλάχος, Κ. Μητροπούλου, Β. Θεοδωρίδου, Δ. Δελφινόπουλος, Ρ. Τερζιάν, Δ. Φωτιάδης, Π. Μεταξάς, Θ. Σουργκούνης **(Tutti)** **Βιολοντσέλα (Κορ.Α΄)** Β. Σαΐτης, Α. Χανδράκης, Ν. Γκουντίμοβ / **(Κορ.Β΄)** Λ. Μανώλα / **(Tutti)** Β. Δάβαρης, Δ. Πολυζωίδης, Γ. Στέφος, Χ. Γρίμπας, Μ. Ανισέγκου, Δ. Αλεξάνδρου, Ι. Κανάτσου, Ζ. Στέπιτς **Κοντραμπάσα (Κορ.Α΄)** Χ. Χειμαριός / **(Κορ.Β΄)** Γ. Χατζής, Η. Σουμελίδης / **(Tutti)** Ε. Μπουλασίκη, Ε. Παντελίδου, Μ. Σαπουντζής, Γ. Πολυχρονιάδης, Μ. Μ. Μπουκόβιαν **Φλάουτα (Κορ.Α΄)** Ν. Δημόπουλος, Ό. Γκόγκας / **(Κορ.Β΄)** Γ. Ανισέγκος, Μ. Χατζή / **(Tutti)** Ν. Κουκής **Όμποε (Κορ.Α΄)** Δ. Καλπαξίδης, Δ. Κίτσος / **(Κορ.Β΄)** Γ. Τσόγιας-Ραζάκοβ, Π. Κουγιουμτζόγλου **Κλαρινέτα (Κορ.Α΄)** Κ. Παπαδόπουλος, Χ. Γραονίδης / **(Κορ.Β΄)** Α. Σταυρίδης, Α. Μιχαηλίδης / **(Tutti)** Β. Καρατζίβας **Φαγκότα (Κορ.Α΄)** Γ. Πολίτης, Κ. Βαβάλας / **(Κορ.Β΄)** Μ. Πουλιούδη / **(Tutti)** Μ. Ηλιοπούλου **Κόρνα (Κορ.Α΄)** Τ. Ελευθεριάδης, Τ. Παπαδόπουλος / **(Κορ.Β΄)** Β. Βραδέλης, Π. Φεϊζός / **(Tutti)** Δ. Δεσποτόπουλος, Ε. Γκρούνης **Τρομπέτες (Κορ.Α΄)** Γ. Νέτσκας / **(Κορ.Β΄)** Γ. Λασκαρίδης / **(Tutti)** Δ. Κουρατζίνος **Τρομπόνια (Κορ.Α΄)** Φ. Στεφανίδης, Α. Ντώνες / **(Κορ.Β΄)** Φ. Δράκος, Γ. Κόκκορας / **(Tutti)** Ε. Μπαλτάς **Τούμπα (Κορ.Β΄)** Π. Γεωργιάδης **Τύμπανα (Κορ.Α΄)** Δ. Βίττης, Β. Αφανάσιεβ **Κρουστά (Tutti)** Ε. Αγγουριδάκης, Ν. Μιχαηλίδου **Άρπα (Κορ.Α΄)** Κ. Γίμα **Πιάνο (Κορ.Α΄)** Μ. Λιακοπούλου

Έφορος Κ.Ο.Θ. Α. Χανδράκης | **Αναπ. Έφορος Κ.Ο.Θ.** Δ. Φωτιάδης

** Οι μόνιμοι μουσικοί της Κ.Ο.Θ. αναφέρονται με σειρά αρχαιότητας.*

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Μαρία Νιμπή (Γραμματεία), **Μίνα Παπακωνσταντίνου** (Συνεργάτιδα Καλλιτεχνικής Διεύθυνσης), **Φίλιππος Χατζησίμου** (Υλοποίηση Καλλιτεχνικού Προγραμματισμού), **Νίκος Κυριακού** (Προβολή & Επικοινωνία), **Μανώλης Αδάμος**, **Έφη Τερζή** (Λογιστήριο), **Θεοδώρα Καραμανίδου** (Μουσική βιβλιοθήκη-αρχείο), **Δήμητρα Ασλάνογλου** (Εκπαιδευτικά Προγράμματα),**Όλγα Αϊλαρούδη** (Γραμματεία),**Έλενα Παράσχου** (Ταμείο), **Πέτρος Γιάντσης**, **Γιώργος Νιμπής** (Φροντιστές), **Νικηφόρος Κάκογλου** (Κλητήρας)

Απαγορεύεται η φωτογράφηση και η βιντεοσκόπηση κατά τη διάρκεια της συναυλίας.
Η είσοδος στη συναυλία επιτρέπεται σε παιδιά άνω των 6 ετών.

www.tsso.gr

Επιμέλεια εντύπου - κείμενα:
Νίκος Κυριακού

Γραφιστική επιμέλεια:
The Red Tree

Εκτύπωση:
ΚΕΘΕΑ, Σχήμα & Χρώμα

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ
▶PHILIPPE FORGET

Ο Philippe Forget είναι αναγνωρισμένος μαέστρος, διευθυντής χορωδιών, αλλά και συνθέτης.
Πραγματοποίησε το ντεμπούτο του, ενώ σπούδαζε ακόμη, με τον Philippe Cambreling και στη Βουδαπέστη με τον Wolfgang Harrer.
Στη συνέχεια συμμετείχε στις παραγωγές του James Conlon με την Όπερα της Βαστίλης για δύο σεζόν.
Διευθύνει κάθε χρόνο την Εθνική Όπερα της Λυών, ενώ έχει εμφανιστεί σε αίθουσες όπως Athenee Theatre, Rouen's Opera και Besancon's Opera-Theatre. Πρόσφατα έχει προσκληθεί να διευθύνει την Campinas Symphony Orchestra στη Βραζιλία, την Orchester National de Lorraine και την Orchester National de Lyon.
Ως συνθέτης και αρχιμουσικός, ο Philippe Forget δημιούργησε την «Awatsihu», μία παιδική όπερα με τη χορωδία Solistes de Lyon/Bernard Tétu. Συνέθεσε και τη μουσική και το λιμπρέτο και βραβεύτηκε από το Ίδρυμα Beaumarchais. Το 2011 διηύθυνε το Μπαλέτο της Εθνικής Όπερας του Μπορντώ στον 'Μεσσία' του Χέντελ, σε χορογραφία του Mauricio Wainrot. Έχει παρουσιάσει την όπερα-δωματίου 'Μάκβεθ' με την Compagnie de l'Opéra Théâtre και τους σολίστ της Εθνικής Ορχήστρας της Λυών.
Ο Philippe Forget υπηρέτησε την Καμεράτα της Βουργουνδίας ως αναπληρωτής μαέστρος, ενώ διορίστηκε μόνιμος προσκεκλημένος μαέστρος στην Περιφερειακή Ορχήστρα της Bayonne Cote Basque, όπου διηύθυνε πολλές συμφωνικές παραγωγές.
Υπήρξε βοηθός των James Conlon, Kazushi Ono, Johannes Debus, Gerard Korsten και Stefano Montanari.
Ο Philippe Forget έχει ιδιαίτερη σχέση με το ρεπερτόριο της γαλλικής μουσικής και συχνά διευθύνει έργα των Ravel, Debussy, Milhaud, Poulenc, Berlioz, Bizet, Fauré, αλλά και των Sauguet, Duruflé, Pierné, Emmanuel, Jolivet και Le Flem. Επίσης παρουσιάζει σύγχρονα έργα των Greif, Combier, Fénelon, Hersant και Connesson.
Η σταδιοδρομία του περιλαμβάνει επίσης συμμετοχές σε διάφορα φεστιβάλ, στη Γαλλία και το εξωτερικό, καθώς και εκπομπές σε ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς σε Λίβανο και Βραζιλία.

ΒΙΟΛΙ
▶NOÉ INUI

"Πολίτη του Κόσμου" θα μπορούσε να τον χαρακτηρίσει κανείς. Γεννημένος στις Βρυξέλλες το 1985 από μητέρα Ελληνίδα και πατέρα Ιάπωνα ζει στο Ντύσελντορφ της Γερμανίας από το 2006.
Ως σολίστας ο Νώε παίζει με γνωστές ορχήστρες σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες και αίθουσες όπως το Beethovenhaus στη Βόννη, το Tonhalle στο Ντύσελντορφ, n Philarmonie στην Κολωνία, το Gasteig στο Μόναχο, το Muziektheater στο Άμστερνταμ, το Bozar στις Βρυξέλλες, το Μέγαρο στην Αθήνα και το Palau de la Musica στη Βαρκελώνη.
Από το 2011 και μετά ο Νώε κάνει δυό φορές το χρόνο τουρνέ στην Ιαπωνία είτε ως σολίστας, είτε δίνοντας ρεσιτάλ και συμμετέχοντας σε φεστιβάλ.
Στην Ευρώπη συνεργάζεται με ορχήστρες όπως n Braunschweiger Staatsorchester και n Stuttgarter Kammerorchester της Γερμανίας, n Orquesta Ciudad de Granada της Ισπανίας, n Κ.Ο.Α., n Κ.Ο.Θ., n Het Balletorkest της Ολλανδίας και με διευθυντές όπως οι Alexander Lazarev, Alexander Joel, Daniel Inbal, Paul Meyer, Dennis Russell Davies, Pablo Gonzalez, Ken-David Masur και Nikolai Alexeev.
Στη Μουσική Δωματίου ο Νώε έπαιξε με μουσικούς όπως n Martha Argerich κι ο Λεωνίδας Καβάκος. Στο πλαίσιο των συναυλιών της οργάνωσης Young Concert Artists Series εμφανίστηκε σε μεγάλες αίθουσες της Αμερικής όπως το Merkin Hall στη Νέα Υόρκη, το Kennedy Center στην Ουάσιγκτον και το Boston-Isabella Stewart Gardner Museum στη Βοστώνη. Το 2013 ο Νώε έκανε το ντεμπούτο του στο φεστιβάλ του Verbier της Ελβετίας.
Έχουν κυκλοφορήσει 7 δίσκοι του μεταξύ άλλων με τους πιανίστες Βασίλη Βαρβαρέσο και Mario Häring.
Ο Νώε παίζει σε βιολί του Tomasso Balestrieri (1764 Μάντοβα Ιταλίας).

ΓΑΛΛΟΙ ▶ΣΥΝΘΕΤΕΣ

ΠΑΡ 18 ΜΑΪΟΥ
2018 | **20:30**
ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΛΕΤΩΝ Α.Π.Θ.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ
PHILIPPE FORGET

ΒΙΟΛΙ
NOÉ INUI

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ:

ΚΑΜΙΛ ΣΑΙΝ-ΣΑΝΣ (1835-1921):
Φαέθων, έργο 39 — 9΄

ΚΑΜΙΛ ΣΑΙΝ-ΣΑΝΣ (1835-1921):
Κοντσέρτο για βιολί αρ.3 σε σι ελάσσονα, έργο 61 — 28΄

διάλειμμα

ΑΛΜΠΕΡ ΡΟΥΣΕΛ (1869-1937):
'Βάκχος και Αριάδνη' σουίτα αρ.2, έργο 43 — 23΄

ΜΩΡΙΣ ΡΑΒΕΛ (1875-1937):
La Valse — 13΄

Camille Saint-Saëns (1835-1921): Φαέθων, έργο 39

Το συμφωνικό ποίημα Φαέθων (1873) του Σαιν-Σανς είναι βασισμένο πάνω στον ομώνυμο ελληνικό μύθο για το γιο του Ήλιου και της Κλυμένης. Ο Φαέθων ζήτησε την άδεια από τον πατέρα του να οδηγήσει το άρμα του για να αποδείξει σε όλους πως είναι γιος του. Παρά τον έντονο προβληματισμό του ο Ήλιος δέχεται, όμως ο Φαέθων δεν στέκεται στο ύψος των περιστάσεων και χάνει τον έλεγχο των άγριων αλόγων όταν τρομάζει από το φοβερό Σκορπιό, με αποτέλεσμα να προκαλέσει καταστροφές στη γη και να την απειλήσει με αφανισμό. Ο Δίας για να σώσει τον πλανήτη τον σκοτώνει με έναν κεραυνό ρίχνοντάς τον στο Ηριδανό ποταμό. Οι Ηλιάδες θρηνούν για το χαμό του αδερφού τους και οι θεοί τις μεταμορφώνουν σε λεύκες γύρω από τον υγρό τάφο του Φαέθοντα.

Η σύνθεση του Σαιν-Σανς ακολουθεί την πλοκή της ιστορίας. Μετά από μία σύντομη εισαγωγή, τα έγχορδα αρχίζουν ένα ρυθμικό μοτίβο που παραπέμπει στον καλπασμό των αλόγων. Οι τρομπέτες συνεπικουρούν με ένα μεγαλοπρεπές και γεμάτο λαμπρότητα θέμα. Τρομαχτικοί ήχοι ακολουθούν μετά από λίγο και η μουσική γίνεται ολοένα και πιο ανήσυχη. Στην ατμόσφαιρα πλανάται η αίσθηση του κινδύνου για μία επικείμενη καταστροφή. Τότε τα κόρνα εισάγουν ένα δεύτερο θέμα που δίνει μία αχτίδα ελπίδας πως μπορεί τελικά ο Φαέθων να σώσει την κατάσταση. Αυτό όμως διαρκεί ελάχιστα, αφού επανερχόμαστε στην πρότερη αγωνία που κορυφώνεται με τον κεραυνό του Δία, την οποία αναπαριστούν τα φλάουτα. Ο Φαέθων έχει πλέον πέσει νεκρός και το κλίμα γίνεται ολοένα και πιο βαρύ για το άδοξο τέλος του οδηγώντας σταδιακά στο θρήνο των νυμφών. Το κομμάτι κλείνει με μία υπενθύμιση του αρχικού θέματος, απογυμνωμένου όμως από κάθε πρότερη γενναιότητα και μεγαλοπρέπεια.

Camille Saint-Saëns (1835-1921): Κοντσέρτο για βιολί αρ.3 σε σι ελάσσονα, έργο 61

I. Allegro non troppo II. Andantino quasi allegretto III. Molto moderato e maestoso

Ο Σαιν-Σανς έγραψε το τρίτο και τελευταίο κοντσέρτο του για βιολί μεταξύ 1879-80 αφιερώνοντάς το στον καλό του φίλο, συνθέτη και μεγάλο βιρτουόζο Pablo de Sarasate, τον κορυφαίο Ισπανό βιολιστή του αιώνα του, ο οποίος και το ερμήνευσε στην πρεμιέρα του τον Οκτώβριο του 1880. Παρά το γεγονός πως το κοντσέρτο γράφτηκε για έναν τόσο σπουδαίο δεξιοτέχνη, ο συνθέτης δεν επιδιώκει να θέσει περισσότερες τεχνικές απαιτήσεις στον ερμηνευτή από ότι στα δύο προηγούμενα αντίστοιχα έργα του. Αυτό το είχε κάνει ήδη για τον Σαρασάτε στο πρώτο του κοντσέρτο για βιολί. Εδώ επιλέγει να επικεντρώσει στο μελωδικό πλούτο με τη χαρακτηριστική του ιμπρεσιονισμού λεπτότητα, θέτοντας με ανεξάντλητη εφευρετικότητα προκλήσεις ως προς την ανάδειξη αυτών των στοιχείων. Χαρακτηριστικά σημεία αυτής της επιδίωξης αποτελούν το δεύτερο μέρος και ο χορός του φινάλε. Αυτό δεν σημαίνει ότι λείπουν οι τεχνικές προκλήσεις και από αυτό το κοντσέρτο, για το οποίο έχει γραφτεί πως χρειάζεται αρκετή γενναιότητα ώστε να αντιμετωπιστεί τεχνικά. Παρόλα αυτά η εκλεπτυσμένη μουσικότητα είναι αναμφισβήτητα η πρωταγωνίστρια του έργου.

Το πρώτο μέρος ξεκινά χωρίς ορχηστρική εισαγωγή, αλλά με ένα σχεδόν εμμονικό ήρεμο παίξιμο, που παρέχει το ηχητικό υπόβαθρο για μία δυναμική είσοδο του σολίστα, αλλά και την απαραίτητη αντίθεση με τη μάλλον άγρια αρχική του διάθεση. Το κομμάτι εξελισσόμενο παίρνει ένα δραματικό τόνο, όμως οι αντιθέσεις στο γενικό αυτό κλίμα είναι συνεχείς και γίνονται είτε με παθιασμένα περάσματα, είτε με πιο ήπια διαλείμματα. Μέσα σε αυτό το κλίμα απορροσανατολισμού γίνεται μία αγωνιώδης προσπάθεια να βρεθεί κάποια κατεύθυνση. Ο συνεχής διάλογος με την ορχήστρα ενδυναμώνει τη λαχτάρα διαφυγής από το αδιέξοδο, ενώ το μέρος ολοκληρώνεται με μία υπόσχεση λύτρωσης.

Για το δεύτερο μέρος του κοντσέρτου ο συνθέτης έγραψε μία βαρκαρόλα, όπου το βιολί συνδιαλέγεται με τα ξύλινα πνευστά, τα οποία θυμίζουν αεράκι γύρω από τη γόνδολα. Οι κομψές ιταλικές μελωδίες απαιτούν μεγάλη εκφραστικότητα από τον ερμηνευτή, με τη γενική διάθεση να είναι μελαγχολική. Προχωρώντας προς το τέλος εξαπλώνεται η μαγεία όταν το βιολί επιβάλλει τη σιωπή τριγύρω του ανεβαίνοντας όλο και πιο ψηλά, ώσπου έρχεται το κλαρινέτο να το συντροφεύσει σε έναν καθηλωτικό διάλογο, που σβήνει σταδιακά με τα δύο όργανα να χάνονται μαζί κάπου μακριά.

Το φινάλε αρχίζει με μία αργή εισαγωγή που θα έλεγε κανείς πως ξέφυγε από την αρχή του κοντσέρτου και κατέληξε εδώ. Σε όλη τη διάρκεια αυτού του μέρους βρίσκουμε την ορχήστρα να συμμετέχει περισσότερο στους διαλόγους από ότι συνέβαινε έως τώρα, διεκδικώντας σε κάποια σημεία και ηγετικό ρόλο, όχι με τη δύναμή της, αλλά με όπλο την κομψότητα. Εκεί είναι που το βιολί επιστρατεύει κάποια δικά του μυστικά όπλα για να επικρατήσει, όπως π.χ. ένα σπανιόλικο θέμα (φόρος τιμής στον Σαρασάτε) και κάποια ταχύτατα δεξιοτεχνικά περάσματα, μέχρι να φτάσουμε στο φανταχτερό τελικό αποτέλεσμα όλων μαζί.

Albert Roussel (1869-1937): 'Βάκχος και Αριάδνη' σουίτα αρ.2, έργο 43

I. Andante II. Adagio III. Allegro IV. Andante V. Andante VI. Moderato pesante VII. Allegro brillante VIII. Allegro molto

Ο Ρουσέλ έγραψε το μπαλέτο 'Βάκχος και Αριάδνη' το 1930 πάνω σε κείμενο του Abel Hermant. Δεν ήταν ούτε η πρώτη, ούτε η τελευταία φορά που ο συνθέτης θα έστρεφε το ενδιαφέρον του σε θέματα από την Αρχαία Ελλάδα. Τέσσερα χρόνια πριν είχε γράψει σκηνική μουσική για τη 'Γέννηση της Λύρας', ενώ μία πενταετία αργότερα θα έγραφε τη μουσική του μπαλέτου 'Αινείας'.

Η πολύχρωμη, λαμπερή και ρυθμική μουσική του μπαλέτου 'Βάκχος και Αριάδνη' αποτελεί πιθανότατα την κορυφαία στιγμή του συνθέτη έχοντας έντονη τη σφραγίδα του προσωπικού ενορχηστρωτικού του στυλ και άφθονα ιμπρεσιονιστικά στοιχεία. Έκανε πρεμιέρα τον Μάη του 1931 στο Παρίσι. Το 1933 ο Ρουσέλ έγραψε την πρώτη του ορχηστρική σουίτα από τις μελωδίες του μπαλέτου και ένα χρόνο αργότερα τη δεύτερη. Χαρακτηριστικό τους είναι πως η καθεμιά τους αναλογεί στις δύο πράξεις του μπαλέτου. Και οι δυο γνώρισαν επιτυχία, αλλά η δεύτερη εξ αυτών τη μεγαλύτερη, λόγω του διονυσιακού της αισθησιασμού και του εκληκτικού της φινάλε, με την οργιαστική bacchanale να παν θομολογείται πως αποτελεί ένα από τα πιο έντονα φινάλε στην ιστορία της γαλλικής μουσικής.

Τα μέρη ακολουθούν συγκεκριμένες σκηνές της ιστορίας, με τη μουσική να τις περιγράφει γλαφυρά. Το πρώτο μέρος ξεκινά με την Αριάδνη να κοιμάται στη Νάξο. Ξυπνώντας αρχίζει να ψάχνει τον Θησέα. Στο δεύτερο μέρος καταλαβαίνει πως ο Θησέας την εγκατέλειψε και μέσα στην απελπισία της πέφτει από το γκρεμό στη θάλασσα. Ο θεός Διόνυσος όμως που είχε γίνει εσκεμμένα η αιτία να φύγει ο Θησέας, ώστε να την παντρευτεί ο ίδιος, την πιάνει στα χέρια του. Στο σκέρτσο ο Βάκχος χορεύει μόνος του ευτυχισμένος. Ο Ρουσέλ τον περιγράφει γοητευτικό και δυναμικό. Ακολουθεί το φιλί του Βάκχου και το ξόρκι του, που ζωντανεύει την κοπέλα για να καταλήξουν σε μία διονυσιακή γιορτή. Στο πέμπτο μέρος η Αριάδνη πίνει κρασί και συνοδεύει τον Βάκχο στο χορό. Ακολουθεί ο χορός τους, που παρασέρνει τους πάντες γύρω τους, μέχρι την κορύφωση στο έβδομο μέρος. Στο τέλος ο Βάκχος στεφανώνει την Αριάδνη με μία κορώνα από αστέρια και την κάνει αθάνατη σύζυγο θεού.

Maurice Ravel (1875-1937): La Valse, χορογραφικό ποίημα για ορχήστρα

Η σύνθεση 'La Valse' του Μωρίς Ραβέλ κυκλοφόρησε το 1920, όμως είχε πίσω της μία σχεδόν δεκπενταετή ιστορία. Ήδη από το 1906 ο Ραβέλ είχε ξεκινήσει κάποια προσχέδια για μία σύνθεση σχετική με το βαλς, που για διάφορους λόγους ανέβαλε συνεχώς. Ένα μέρος αυτών των θεμάτων χρησιμοποίησε στα 'Ευγενικά και συναισθηματικά βαλς', που εξέδωσε για πιάνο τέσσερα χρόνια αργότερα και για ορχήστρα αμέσως μετά, με τον τίτλο να παραπέμπει στα βαλς του Σούμπερτ, τον οποίο ήθελε ο Ραβέλ να τιμήσει. Βέβαια στην αναβλητικότητα του να προχωρήσει εκείνα τα προσχέδια ίσως να κρύβεται η αληθινή του γνώμη για την αξία του βαλς, που την προδίδει και η αφιέρωση στην έκδοση των έργων για πιάνο δια χειρός του κορυφαίου συμβολιστή ποιητή Henri de Régnier «η απολαυστική και πάντα νέα ευχαρίστηση που σου προσφέρει μία άχρηστη ενασχόληση».

Από εκείνα τα προσχέδια ξεκίνησε και μία ακόμη συνθετική προσπάθεια το 1914, όταν ξαναπιάστηκε με αυτά σκοπεύοντας να αποτίνει φόρο τιμής στη μνήμη του βασιλιά του βαλς Γιόχαν Στάους του νεότερου. Ξεκίνησε να γράφει ένα σχετικό έργο με το γενικό τίτλο 'Βιέννη', όμως ούτε αυτή τη φορά επρόκειτο να προχωρήσει. Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος διέκοψε την όποια προσπάθεια, έως και το 1919, όταν ο Ραβέλ θα επανέρχονταν σε αυτά τα προσχέδια για να ολοκληρώσει ένα χορευτικό έργο, κατόπιν σχετικής παραγγελίας του Ντιαγκίλεφ για τα μπαλέτα του.

Ο νέος τίτλος θα ήταν 'La Valse' και έτσι έμελλε να ολοκληρωθεί εκείνη η νεανική προσπάθεια, αρκετά χρόνια αργότερα και, ως μία ειρωνεία της τύχης, να αποτελέσει έναν ύμνο για το βαλς από έναν τουλάχιστον αδιάφορο συνθέτη για το είδος αυτό στο παρελθόν, όπως ομολόγησε αργότερα και ο ίδιος.

Ξεκινώντας το έργο γίνεται μία αναφορά στα βαλς του Γιόχαν Στράους του νεότερου, αλλά πολύ γρήγορα όλα εξελίσσονται σε κάτι πολύ πιο σκοτεινό. Ο πόλεμος έχει σβήσει την ανεμελιά του χορού στα αριστοκρατικά σαλόνια. Μόνο θολές αναμνήσεις θυμίζουν εκείνο τον καιρό. Ο συνθέτης περιγράφει την ατμόσφαιρα της Βιέννης με ένα σημείωμα πάνω στην παρτιτούρα: «Σύννεφα στροβιλίζονται από πάνω. Μερικές στιγμές χωρίζονται και μας επιτρέπουν να ρίξουμε μία ματιά σε ζευγαράκια που χορεύουν βαλς. Καθώς διαλύονται τα σύννεφα διακρίνουμε μία γιγάντια αίθουσα γεμάτη χορευτές. Η σκηνή φωτίζεται βαθμιαία και όταν λάμψουν οι πολυέλαιοι ξεσπά το φορτίσιμο. Όπως πρέπει για ένα σωστό βιεννέζικο βαλς προχωράμε με μία ποικιλία θεμάτων, αλλά καθώς ο χορός αγριεύει συνεχώς, καταλήγει σε μία ρυθμική και δυναμική κορύφωση. Οι μελωδίες χάνονται μέσα σε μία όλο και μεγαλύτερη περιστρεφόμενη δίνη, ώσπου οι χορευτές χάνουν τον έλεγχο. Πλανάται μία τρομαχτική, θανάσιμη απειλή, που τη διαλύει στο τέλος η δύναμη της αστραπής.» Ο Ντιαγκίλεφ που είχε παραγγήλει αρχικά το έργο το απέρριψε ως 'πορτραίτο ενός μπαλέτου και όχι κανονικό μπαλέτο', κάτι που προσέβαλλε το συνθέτη και οδήγησε στη διακοπή της συνεργασίας του με τα ρωσικά μπαλέτα. Έτσι το εξέδωσε ως 'La Valse, ένα χορογραφικό ποίημα για ορχήστρα'. Η πρεμιέρα έγινε τον Δεκέμβριο του 1920 στο Παρίσι. Έξι χρόνια μετά παρουσιάστηκε και χορογραφικά από την Ida Rubinstein, για την οποία ο Ραβέλ συνέθεσε αργότερα το πασίγνωστο Boléro.

Νίκος Κυριακού